

# شورای عالی حوزه های علمیه

## اساسنامه بنیاد موقوفات و امور خیریه حوزه های علمیه

شماره مصوبه: ۱۹۴۹

شماره جلسه: ۲۵۹

تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۹/۰۴

تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۳/۰۹/۱۰

مرجع تصویب: شورای عالی حوزه های علمیه

به منظور احیاء، ایجاد، نظارت و مدیریت موقوفات حوزه های علمیه و ساماندهی امور خیریه مرتبط با حوزه های علمیه و مقدمه زیر نظر شورای عالی حوزه های علمیه و بنیاد موقوفات و امور خیریه حوزه های علمیه «بهره برداری مطلوب از آن ها،» نام بنیاد عبارت است از «بنیاد موقوفات و امور خیریه حوزه های علمیه» که از این ماده ۱- براساس این اساسنامه تأسیس می گردد. هر موقوفه ای که حداقل یکی از موقوف علیهم آن حوزه های ماده ۲- پس در این اساسنامه، به اختصار «بنیاد» نامیده می شود. علمیه، حوزه علمیه خاص، واحدهای آموزشی، پژوهشی، رفاهی و خدماتی حوزوی و یا یکی از جهات وقف آن از موضوعات حوزوی و تشخیص حوزوی بودن واحدهای موضوع این ماده با شورای عالی تبصره: یا مرتبط با آن باشد، در عداد موقوفات حوزوی می باشد. بنیاد توسط شورای عالی حوزه های علمیه تأسیس شده و دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و ماده ۳- حوزه های علمیه می باشد. مدت فعالیت بنیاد از آغاز تأسیس، نامحدود ماده ۴- کلیه اموال و دارایی های آن متعلق به شورای عالی حوزه های علمیه می باشد. گستره فعالیت بنیاد در سطح ماده ۶- بنیاد دارای تابعیت جمهوری اسلامی ایران و مرکز آن در شهر قم، می باشد. ماده ۵- می باشد. اهداف «بنیاد» عبارتند از: ماده ۷- ملی و بین المللی می باشد.

- شناسایی موقوفات حوزوی؛
- احیاء موقوفات حوزوی؛
- ایجاد و گسترش موقوفات حوزوی؛

- ساماندهی و مدیریت موقوفات حوزوی؛
- افزایش بهره‌وری موقوفات حوزوی؛
- استرداد موقوفات حوزوی از اشخاص حقیقی و حقوقی به بنیاد؛
- نظارت بر موقوفات حوزوی و ایجاد ساز و کار لازم برای آن؛
- ترویج سنت حسنه وقف بر حوزه‌های علمیه و تشویق خیرین در انجام سایر امور خیریه مربوط به حوزه‌های علمیه؛
- افزایش مشارکت مردمی در تأمین هزینه‌های حوزه‌های علمیه از طریق وقف؛
- ترویج و ساماندهی تبرعات، زکوات، نذورات، صلح، وصیت به ثلث و هرگونه وجوه یربّه دیگر در راستای تحقق اهداف حوزه‌های علمیه.

حیطه فعالیت‌های بنیاد شامل موارد ذیل می‌باشد: **ماده 8-**

- فرهنگ‌سازی و هدایت خیرین نسبت به وقف و سایر امور خیریه در راستای تحقق اهداف حوزه‌های علمیه؛
- ایجاد شبکه منسجم و یکپارچه مدیریت و نظارت بر موقوفات حوزوی اعم از مدیریت مالی و منابع انسانی؛
- عمران و بهینه‌سازی رقبات وقفی و بهره‌برداری مطلوب از آن‌ها؛

ضوابط و مقررات مربوط به این بند توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تهیه و به تصویب شورای عالی حوزه‌های علمیه تبصره: خواهد رسید.

- رفع مشکلات حقوقی و قانونی موقوفات و رقبات حوزه‌های علمیه؛
- برنامه‌ریزی جهت جذب منابع خیریه و ظرفیت‌های مردمی و ساماندهی روش‌مند منابع موجود جهت تقویت خوداتکایی مالی حوزه‌های علمیه؛
- فراهم‌سازی زمینه صرف منابع حاصل از امور خیریه و خیرین در پشتیبانی از برنامه‌های حوزوی از قبیل امور علمی، فرهنگی، تبلیغی، جهادی و قرآنی؛
- اخذ نمایندگی از اشخاص حقیقی و حقوقی و اعطای نمایندگی به آن‌ها؛
- اخذ وکالت از متولیان خاص؛

- 
- ظرفیت‌سازی و ظرفیت‌یابی مرتبط با وقف و سایر امور خیریه و ساماندهی روشمند آنها؛
  - اخذ وام و اعتبار ریالی و ارزی از بانک‌ها و مؤسسات داخلی و خارجی؛

اخذ وام و اعتبار در موارد ضروری و با مجوز شورای عالی حوزه‌های علمیه، صورت خواهد گرفت. **تبصره:**

- تهیه و تدوین آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی با رعایت اسناد بالادستی و مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه؛
- دریافت اذن از ولی فقیه (حاکم شرع) در موضوعاتی که نیاز به اذن معظم له دارد.

ارکان بنیاد عبارت‌اند از: **ماده 9-** دریافت اذن، توسط دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه صورت خواهد گرفت. **تبصره:**

- شورای عالی حوزه‌های علمیه (مؤسس)
- هیأت مدیره
- مدیرعامل
- بازررس

وظایف شورای عالی حوزه‌های علمیه به عنوان مؤسس بنیاد عبارت است از: **ماده 10-**

- تعیین سیاست‌ها، خط مشی‌ها و راهبردهای کلان بنیاد؛
- اصلاح اساس‌نامه بنیاد؛
- تصمیم‌گیری درخصوص اصل ارتباط و نحوه هماهنگی بین سازمان‌ها، مراکز و نهادهای متولی امور موقوفات حوزه؛
- بررسی و صدور مجوز تأسیس مؤسسات، شرکت‌ها و صندوق‌های حمایتی در راستای تحقق فعالیت‌های بنیاد؛
- صدور مجوز ایجاد دفتر نمایندگی در داخل و خارج؛
- تصویب برنامه و بودجه سالانه و استماع گزارش هیأت مدیره در امور مالی و تفریغ بودجه و ترازنامه سالانه بنیاد و تصویب آن؛
- تصویب ساختار و تشکیلات و قوانین اداری، مالی، معاملاتی و حقوق و دستمزد؛

- تأیید نصب و عزل مدیر عام؛
- تأیید دو نفر شخصیت حقیقی عضو در هیأت مدیره؛
- نصب و عزل بازرس؛
- تصمیم‌گیری در خصوص تعلیق و یا انحلال بنیاد و تعیین مدیر تصفیه در صورت انحلال.

شورای عالی حوزه‌های علمیه می‌تواند برای انجام برخی از این وظایف کمیته‌ای حداقل با حضور 2 نفر از اعضای شورای تبصره: عالی حوزه‌های علمیه، مدیر حوزه‌های علمیه و مسئول دبیرخانه شورای عالی تشکیل دهد؛ مصوبات این کمیته در صورت موافقت 2 هیأت مدیره بنیاد متشکل از 9 نفر شامل-**11 ماده** عضو شورای عالی در حکم مصوبه شورای عالی حوزه‌های علمیه خواهد بود. اعضای ذیل می‌باشند:

- مدیر حوزه‌های علمیه؛
- مسئول دبیرخانه شورای عالی حوزه‌های علمیه؛
- معاون منابع انسانی و پشتیبانی حوزه‌های علمیه؛
- مدیر امور موقوفات و منابع پایدار حوزه‌های علمیه؛
- ذی‌حساب شورای عالی حوزه‌های علمیه؛
- مدیر عامل بنیاد موقوفات؛
- مدیر واحد سازمانی امور حقوقی بنیاد؛
- دو نفر آشنا به موضوع فعالیت بنیاد با پیشنهاد مدیر حوزه‌های علمیه و تأیید شورای عالی حوزه‌های علمیه؛

رئیس هیأت مدیره، مدیر حوزه‌های علمیه **تبصره 2**: انتخاب مجدد اعضای بند فوق برای دوره‌های متوالی، بلامانع است. **تبصره 1**: جلسات هیأت تبصره **3**: می‌باشد، هیأت مدیره در اولین جلسه خود، یکی از اعضا را به عنوان دبیر هیأت مدیره، انتخاب می‌نماید. مدیره حداقل هر ماه یک‌بار با دعوت رئیس هیأت مدیره تشکیل و با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با اکثریت آراء جلسات فوق‌العاده هیأت مدیره در صورت **تبصره 4**: اعضای حاضر مشروط به حضور رئیس هیأت مدیره معتبر خواهد بود. هیچ‌کدام از اعضای هیأت تبصره **5**: درخواست یکی از اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل یا بازرس و تأیید رئیس هیأت، تشکیل می‌گردد. **12- ماده** مدیره حق واگذاری تمام یا بخشی از وظایف خود به دیگر اعضا را به گونه‌ای که به جای وی تصمیم‌گیری نماید، ندارد.

- پیگیری و اجرای مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه در مورد بنیاد؛
- پیشنهاد اصلاح و الحاق موادی به اساسنامه بنیاد به شورای عالی حوزه‌های علمیه؛
- پیشنهاد ایجاد دفتر نمایندگی در داخل و خارج به شورای عالی حوزه‌های علمیه؛
- اتخاذ تصمیم مناسب در خصوص مطالبات مشکوک‌الوصول بنیاد؛
- تأیید و ارسال ترازنامه سالانه، پیشنهاد برنامه و بودجه سالانه و تفریغ بودجه صورت‌گرفته بنیاد به شورای عالی حوزه‌های علمیه جهت اقدام مقتضی؛
- تصویب ضوابط و دستورالعمل‌های اجرایی بنیاد؛
- نظارت و رسیدگی به عملکرد سالانه مدیرعامل؛
- تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج آگهی؛
- ارائه گزارش سالانه به شورای عالی حوزه‌های علمیه ؛

**تبصره فصب و عزل مدیر عامل بنیاد با پیشنهاد مدیر حوزه‌های علمیه و تأیید شورای عالی حوزه‌های علمیه خواهد بود. - 13 ماده**

انتصاب یک نفر به عنوان مدیرعامل برای **تبصره 2**: مدیر عامل با حکم مدیر حوزه‌های علمیه به مدت دو سال منصوب می‌گردد. **1:**

وظایف و اختیارات مدیرعامل عبارتند از: **ماده 14**- دوره‌های متوالی بلامانع است.

- اجرای برنامه‌ها و مصوبات هیأت مدیره؛
- اداره و هدایت امور بنیاد و نظارت بر حسن اجرای فعالیت‌های آن؛
- انجام اقدامات لازم برای بهره‌وری بیشتر از موقوفات حوزوی در چارچوب مصوبات شورای عالی و هیأت مدیره؛
- برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی در جهت ایجاد، احیاء و گسترش موقوفات حوزوی و امور خیریه؛
- برنامه‌ریزی و انجام اقدامات لازم در جهت دریافت تبرعات، زکوات، نذورات، صلح، وصیت به ثلث و هرگونه وجوه بریه دیگر مرتبط با حوزه‌های علمیه و بهره‌برداری مطلوب از آنها؛
- اجرای برنامه‌ها در راستای فرهنگ‌سازی، تقویت انگیزه و ارتقای روحیه مشارکت در ایجاد موقوفات جدید؛
- ارائه گزارش از فعالیت‌های بنیاد به هیأت مدیره؛

- اطلاع‌رسانی مناسب به افکار عمومی در مورد فعالیت‌های بنیاد پس از تأیید مدیر حوزه‌های علمیه؛
- حفظ و حراست از اموال و دارایی‌های منقول و غیرمنقول بنیاد؛
- تهیه و تنظیم برنامه و بودجه سالیانه، تراز مالی و تفریغ بودجه، جهت ارائه به هیأت مدیره؛
- پیشنهاد ضوابط و دستورالعمل‌های اجرایی جهت تصویب به هیأت مدیره؛
- پاسخ‌گویی به مراجع قانونی و قضایی در حیطه فعالیت‌های بنیاد؛
- افتتاح حساب‌های قرض‌الحسنه، جاری و سپرده در بانک‌ها یا مؤسسات معتبر اقتصادی؛
- پیشنهاد امین و مدیر مالی بنیاد جهت تأیید به هیأت مدیره؛
- انعقاد قرارداد و معاملات با مؤسسه‌ها، بانک‌ها، ادارات و اشخاص؛

قراردادهای بنیاد براساس آیین‌نامه معاملات حوزه‌های علمیه موضوع مصوبه 756 شورای عالی حوزه‌های علمیه و با تأیید **تبصره 1:** انعقاد هرگونه قرارداد که با استقلال، کرامت، منزلت، شئون، مصالح حوزه‌های علمیه (براساس **تبصره 2:** هیئت مدیره انجام می‌گیرد. مصوبات شورای عالی) و اهداف بنیاد منافات داشته باشد، ممنوع است؛

- پیشنهاد تأسیس دفتر نمایندگی در داخل و خارج به هیأت مدیره؛
- جذب و به‌کارگیری منابع انسانی، پرداخت حقوق، دستمزد و پاداش ایشان بر اساس آیین‌نامه‌های مربوطه و قوانین مصوب؛
- طرح و رسیدگی به دعاوی در تمام مراحل و با تمام اختیارات از جمله رجوع به دادگاه‌های صالح ابتدایی، تجدیدنظر، دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری، انتخاب وکیل و وکیل در توکیل و انتخاب داور و دادن اختیارات لازم و عزل آنان، قطع و فصل دعاوی با صلح و سازش و پرداخت هزینه‌های مربوطه؛

مدیر عامل موظف به اخذ مجوز از رئیس هیأت مدیره درخصوص موضوعاتی -که نیازمند هماهنگی و اجازه ایشان است- **تبصره:** کلیه اوراق و اسناد تعهدآور بنیاد از قبیل قراردادها و عقود اسلامی با امضاء مدیرعامل، رئیس هیأت مدیره و با **ماده 15-** می‌باشد. مابقی اسناد مالی از قبیل چک، سفته و بروات با امضاء و مهر مدیر عامل و امین مالی (مدیر **تبصره:** مهر بنیاد معتبر می‌باشد. شورای عالی حوزه‌های علمیه یک یا چند بازرس را برای مدت دو سال انتخاب می‌کند تا طبق **این ماده 16-** مالی) معتبر می‌باشد. اساسنامه به وظایف خود عمل کنند؛ عزل و پذیرش استعفای بازرس‌ها نیز توسط شورای عالی حوزه‌های علمیه صورت می‌گیرد. صلاحیت‌های عمومی بازرس باید به تأیید **تبصره 2:** انتخاب مجدد بازرس برای دوره‌های متعدد و متوالی بلامانع است. **تبصره 1:**

اشخاص زیر نمی‌توانند به سمت بازرس بنیاد انتخاب و یا ابقاء شوند: **ماده 17-معاونت امور صیانتی حوزه‌های علمیه** برسد.

- اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و قائم مقام ایشان؛
- کسانی که با هر یک از اعضای هیأت مدیره و یا مدیرعامل و قائم مقام ایشان تا درجه سوم از طبقات سه‌گانه دارای قرابت سببی و یا نسبی باشند؛
- هر شخصی که خود و یا اشخاص تحت تکفل وی از اشخاص مذکور در بند (1) موظفاً حقوق دریافت می‌کند.

بازرس مکلف است درباره صحت و درستی صورت دارایی‌ها، صورتحساب دوره عملکرد، سود و ترازنامه‌ای که هیأت **ماده 18-** مدیره و مدیرعامل بنیاد برای تسلیم به شورای عالی حوزه‌های علمیه تهیه می‌کنند و همین‌طور صحت مطالب و اطلاعاتی که تهیه **ماده 19-** شده است؛ اظهارنظر کند، و هرگونه مغایرت با مقررات را به صورت مستند، به شورای عالی حوزه‌های علمیه ارائه نماید. بازرس می‌تواند عندالزوم با استیذان از دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه، رسیدگی و بازرسی لازم را از بنیاد انجام داده و اسناد و بازرس می‌تواند در انجام وظایفی که بر **عهده تبصره 1:** مدارک و اطلاعات مربوط به بنیاد را مورد مطالعه و رسیدگی قرار دهد. دارد از نظر کارشناسان استفاده کند به شرطی که ایشان را کتباً به بنیاد معرفی کرده و بنیاد نیز با آنان موافقت نموده باشد. این اگر **تبصره 2:** کارشناسان در مواردی که بازرس تعیین می‌کند مانند خود بازرس، حق هرگونه تحقیق و رسیدگی را خواهند داشت. بنیاد، بازرس‌های متعددی داشته باشد هر یک می‌توانند به تنهایی وظایف خود را انجام دهند؛ لیکن کلیه بازرس‌ها باید گزارش واحدی تهیه و ارائه نمایند؛ در صورت وجود اختلاف نظر بین بازرس‌ها، موارد اختلاف با ذکر دلیل در گزارش قید شده و به شورای عالی هرگاه بازرس **ماده 20-** بازرس حق دخالت در امور اجرایی و مدیریت بنیاد را ندارد. **تبصره 3:** حوزه‌های علمیه ارائه خواهد شد. هرگونه تخلف و تقصیری در امور بنیاد (اساسنامه و آیین‌نامه‌های مصوب) را، از ناحیه مدیرعامل مشاهده کند، مکلف است جهت اصلاح به صورت کتبی به مدیرعامل تذکر داده و رونوشت آن را به دبیرخانه شورای عالی ارسال نماید؛ در صورتی که به تذکر ایشان توجه نشود موضوع را در اولین فرصت کتباً به رئیس هیأت مدیره گزارش داده و رونوشت آن را به دبیرخانه شورای عالی ارسال نماید؛ در **ماده سایر ضوابط و مقررات صورت عدم اصلاح توسط هیأت مدیره، موضوع به شورای عالی حوزه‌های علمیه گزارش می‌شود.** ابتدای اولین سال مالی، **تبصره:** سال مالی بنیاد، اول فروردین ماه هر سال آغاز و پایان اسفندماه همان سال، خاتمه می‌یابد. - **21** بنیاد با شناسه ملی مستقل که در ذیل شورای عالی حوزه‌های علمیه تعریف خواهد شد؛ **ماده 22-** زمان شروع به کار بنیاد می‌باشد. مدیر مالی بنیاد به پیشنهاد مدیرعامل و تأیید هیأت مدیره به ذیحساب شورای عالی **ماده 23-** عملیات مالی خود را انجام می‌دهد. آیین‌نامه‌ها، **ماده 24-** حوزه‌های علمیه جهت صدور حکم معرفی می‌گردد؛ امور مالی و حسابداری بنیاد بر عهده مدیر مالی می‌باشد.

---

مقررات اداری، مالی و معاملاتی، استخدامی و تشکیلاتی(ساختار و سازمان نفرات) بنیاد مطابق مصوبات شورای عالی حوزه‌های جهت تمشیت امور خیریه، **واحدی تبصره:** علمیه می‌باشد، موارد خاص و استثناء باید به تصویب شورای عالی حوزه‌های علمیه برسد. به‌منظور حسن اجرای امور مالی بنیاد، شورای عالی **ماده 25-**سازمانی در قالب دفتر، ذیل ساختار سازمانی بنیاد ایجاد می‌گردد. حوزه‌های علمیه می‌تواند علاوه بر بازرس، در هر زمان که صلاح بدانند با تعیین حسابرس مستقل، نسبت به حسابرسی بنیاد اقدام منافع استحصال از موقوفات براساس مقررات شرعی و مصوبات شورای عالی حوزه‌های علمیه هزینه خواهد شد. **ماده 26-**نماید. با توجه به الزامات شرعی حاکم بر وقف، واگذاری و تبدیل اموال عین موقوفه صرفاً با تأیید شورای عالی حوزه‌های **ماده 27-**علمیه امکان پذیر می‌باشد؛ همچنین در همه موارد رعایت الزامات شرعی ناظر بر حق واقف و موقوف علیهم و نیز خیرین لازم در صورتی که انحلال بنیاد اعلام گردد، مدیر تصفیه توسط شورای عالی حوزه‌های علمیه تعیین و نسبت به تسویه **ماده 28-**می‌باشد. در صورت انحلال بنیاد، تمامی اموال و دارایی‌های **ماده 29-**مطابق ضوابطی که شورای عالی تعیین می‌کند؛ اقدام می‌نماید. اختصاصی بنیاد (غیر از موقوفات و غیر از مواردی که جهات مصرف آن مشخص شده است) پس از اجرای تعهدات و ادای دیون، اساسنامه فوق مشتمل بر یک مقدمه، 30 ماده و 23 تبصره در **مورخ ماده 30-**متعلق به شورای عالی حوزه‌های علمیه می‌باشد.

1403/09/04 به تصویب شورای عالی حوزه‌های علمیه رسید.